

Томілін О.О.

Полтавська філія Європейського університету

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті проведено експрес-аналіз фінансового стану, показані типи фінансової стійкості, ліквідність і платоспроможність ВАТ "Автоагрегатний завод". Запропоновано пропозиції щодо зменшення витрат.

Ключові слова: економічний аналіз, фінансовий стан, ліквідність платоспроможність, фінансова стабільність.

1. Вступ

Перехід від централізовано-планової системи господарювання і перехід до ринкової по-новому порушує питання про методи ведення економіки підприємства. Традиційні структури й уклади міняються. У цих умовах керівники підприємств, вивчаючи і формуючи те, що називається цивілізованими формами ринкових відносин, стають своєрідними "архітекторами" розвитку нових господарських зв'язків і методів ведення економіки підприємства.

Проблема зниження собівартості - одна з актуальних для підприємств в умовах ринкових відносин. Основними вимогами для конкурентоздатної продукції є гарна якість і більш низькі витрати в порівнянні з іншими підприємствами. Можливості зниження собівартості мають на кожному підприємстві. Виявити ці можливості допомагає аналіз основних показників витрат діяльності підприємства. Необхідність аналізу динаміки собівартості продукції зростає з розширенням робіт з економії усіх видів ресурсів, механізації й автоматизації виробництва, удосконалюванню організації виробництва і управління.

II. Постановка завдання

В умовах ринку виникає ряд проблем, що стоять на шляху ефективності роботи підприємства. Це і нестабільність цін на матеріали, паливо, енергію, і податкова політика держави. Конкуренція, розвиток економічних зв'язків, тобто недосконалість інфраструктури. І багато інших проблем, які виникають в період становлення ринкової системи, що визначають новий підхід до формування витрат на виробництво продукції підприємств.

III. Результати

Експрес-аналіз фінансового стану ВАТ "Автоагрегатний завод" проведемо за допомогою порівняльного аналітичного балансу, що утворюється з вихідного балансу шляхом доповнення його показниками структури, динаміки і структурної динаміки активів підприємства та джерел їх формування. У ході горизонтального аналізу визначаються абсолютні і відносні зміни величини різних статей балансу за певний період. Метою вертикального аналізу є розрахунок певних коефіцієнтів, що характеризують структуру активів підприємства та їх джерел.

Горизонтальний і вертикальний аналіз взаємодоповнюють один одного. Відобразимо показники аналізу у табличній формі.

Таблиця 1. Аналітичне групування й аналіз статей активу (пасиву) балансу ВАТ "Автоагрегатний завод", 2006-2008 рр.

Актив балансу (пасив балансу)	ряд	Абсолютна величина, тис. грн.			Питома вага, %			Зміни			
		2006	2007	2008	2006	2007	2008	В абс. вел.	У стру. гру-рі, %	У % 2008 р. до 2006 р.	У % 2008 р. до 2006 р. до зміни підсумку балансу
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I. Необоротні активи											
Незавершене будівництво	020	12,00	10,80	0,00	4,18	3,77	0,00	-12,00	-4,18	0,00	0,00
Основні засоби:											
залишкова вартість	030	268,10	262,10	269,30	93,35	91,52	95,19	1,20	1,84	100,45	66,97
первісна вартість	031	294,10	295,50	308,30	102,4	103,1	108,9	14,20	6,58	104,83	69,89
Знос	032	26,00	33,40	39,00	9,05	11,66	13,79	13,00	4,73	150,00	100,00
Усього за розділом I	080	280,10	272,90	269,30	97,53	95,29	95,19	-10,80	-2,34	96,14	64,10
II. Оборотні активи											
Виробничі запаси	100	2,80	2,70	2,70	0,97	0,94	0,95	-0,10	-0,02	96,43	64,29
незавершене виробництво	120	0,00	0,00	0,10	0,00	0,00	0,04	0,10	0,04	0,00	0,00
товари	140	0,00	5,80	5,70	0,00	2,03	2,01	5,70	2,01	0,00	0,00

Продовження табл. 1

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги												
чиста реалізаційна вартість	160	0,00	0,50	0,60	0,00	0,17	0,21	0,60	0,21	0,00	0,00	
Дебіторська заборгованість за розрахунками:												
з бюджетом	170	0,80	0,30	0,50	0,28	0,10	0,18	-0,30	-0,10	62,50	41,67	
із внутрішніх розрахунків	200	0,30	0,90	0,00	0,10	0,31	0,00	-0,30	-0,10	0,00	0,00	
Грошові кошти та їх еквіваленти:												
в національній валюті	230	0,70	1,80	3,30	0,24	0,63	1,17	2,60	0,92	471,43	314,29	
інші оборотні активи	250	2,00	1,50	0,00	0,70	0,52	0,00	-2,00	-0,70	0,00	0,00	
Усього за розділом II	260	6,60	13,50	12,90	2,30	4,71	4,56	6,30	2,26	195,45	130,30	
III. Витрати майбутніх періодів	270	0,50	0,00	0,70	0,17	0,00	0,25	0,20	0,07	140,00	93,33	
БАЛАНС	280	287,20	286,40	282,90	100,00	100,00	100,00	-4,30	0,00	98,50	65,67	
I. Власний капітал												
Статутний капітал	300	272,70	273,00	273,10	94,95	95,32	96,54	0,40	1,58	100,15	66,76	
Пайовий капітал	310	0,00	1,70	2,00	0,00	0,59	0,71	2,00	0,71	0,00	0,00	
Інший додатковий капітал	330	6,70	0,10	0,00	2,33	0,03	0,00	-6,70	-2,33	0,00	0,00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	-6,70	-1,00	1,00	-2,33	-0,35	0,35	7,70	2,69	-14,93	-9,95	

Закінчення табл. 1

Усього за розділом I	380	272,70	273,80	274,10	94,95	95,60	96,89	1,40	1,94	100,51	67,01
Інші довгострокові зобов'язання	470	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,18	0,50	0,18	0,00	0,00
Усього за розділом III	480	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,18	0,50	0,18	0,00	0,00
IV. Поточні зобов'язання											
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	11,90	9,00	3,80	4,14	3,14	1,34	-8,10	-2,80	31,93	21,29
Поточні зобов'язання за розрахунками:											
з бюджетом	550	0,90	1,50	2,00	0,31	0,52	0,71	1,10	0,39	222,22	148,15
з позабюджетних платежів	560	0,20	0,10	0,00	0,07	0,03	0,00	-0,20	-0,07	0,00	0,00
зі страхування	570	0,40	0,70	0,60	0,14	0,24	0,21	0,20	0,07	150,00	100,00
з оплати праці	580	1,00	1,30	1,10	0,35	0,45	0,39	0,10	0,04	110,00	73,33
із внутрішніх розрахунків	600	0,10	0,00	0,80	0,03	0,00	0,28	0,70	0,25	800,00	533,33
Усього за розділом IV	620	14,50	12,60	8,30	5,05	4,40	2,93	-6,20	-2,11	57,24	38,16
БАЛАНС	640	287,20	286,40	282,90	100,00	100,00	100,00	-4,30	0,00	98,50	65,67

Аналізуючи дані таблиці 1, можна стверджувати, що вартість необоротних активів ВАТ "Автоагрегатний завод" протягом 2006-2008 рр. зменшується на 10,8 тис. грн. або на 3,9% окрім вартості незавершеного виробництва, яке у 2008 році було завершено. Вартість оборотних активів за цей же період зменшилася в статті запасів на 0,1 тис. грн. або на 3,6%, зросла кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги на 0,6 тис. грн., сума грошових коштів зростає на 2,6 тис. грн. або в 4,7 рази, в загальній сумі вартість оборотних активів ВАТ "Автоагрегатний завод" зростає на 6,3 тис. грн. або на 95,4%. Отже, відбувається полегшення структури активу балансу.

Проаналізуємо фінансову стійкість ВАТ "Автоагрегатний завод" (табл. 2.) за методикою.

Таблиця 2.

Аналіз фінансової стійкості ВАТ "Автоагрегатний завод", 2006-2008 рр.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення (+,-) 2008 р. від 2006 р.
		2006	2007	2008	
1.	Показники структури капіталу				
1.1.	Коефіцієнт автономії	0,94	0,95	0,96	+0,02
1.2.	Коефіцієнт концентрації залучення капіталу	0	0	0	0
1.3.	Коефіцієнт фінансування	18,8	21,7	31,1	+12,3
1.4.	Коефіцієнт фінансового ризику	0,05	0,04	0,03	-0,02
1.5.	Коефіцієнт довгострокового залучення позитивних коштів	0	0	0	0
1.6.	Коефіцієнт структури залучення капіталу	0	0	0	0
2.	Показники стану оборотних активів				
2.1.	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,02	0,003	0,01	+0,03
2.2.	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	-1,1	0,06	0,3	+1,4
2.3.	Коефіцієнт забезпеченості запасів	-2,6	0,1	0,5	+3,1
2.4.	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	-0,09	2	0,7	+0,16
3.	Показники стану основного капіталу				
3.1.	Коефіцієнт реальної вартості майна	0,95	0,96	0,99	+0,04
3.2.	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,93	0,91	0,95	+0,02
3.3.	Коефіцієнт накопичення амортизації	0,2	0,2	0,2	0
3.4.	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	0,02	0,05	0,04	+0,02

Таблиця 3.

Визначення і аналіз типу фінансової стійкості
ВАТ "Автоагрегатний завод" за 2006-2008 рр., тис. грн.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення (+,-) 2008 р. від 2006 р.
		2006	2007	2008	
1.	Власні оборотні кошти	-7,4	0,9	4,3	+11,7
2.	Довгострокові зобов'язання	-	-	0,5	+0,5
3.	Короткострокові кредити банку	-	-	-	-
4.	Запаси	2,8	5,8	8,5	
5.	Наявність власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів	-7,4	0,9	4,8	+11,7
6.	Наявність власних оборотних коштів, довгострокових зобов'язань і короткострокових кредитів банків для формування запасів	-7,4	0,9	4,8	+11,7
7.	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів для формування запасів	-10,2	-4,9	-4,2	+6
8.	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів	-10,2	-4,9	-3,7	+6,5
9.	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів, довгострокових зобов'язань і короткострокових кредитів банків для формування запасів	-10,2	-4,9	-3,7	+6,5
10.	Тип фінансової стійкості	0,7	0,2	1,1	X
11.	Коефіцієнт забезпеченості запасів відповідними джерелами формування	-2,6	0,1	0,5	+3,1
12.	Надлишок (+) або нестача (-) відповідних джерел формування на 1 грн. запасів, грн.	-3,6	-0,8	-0,4	+3,2

Тепер розглянемо стан вартості пасивів ВАТ "Автоагрегатний завод". За 2006-2008 рр. вартість власного капіталу зростає на 1,4 тис. грн. або на 0,5%. Загальний обсяг поточних зобов'язань зменшився на 6,2 тис. грн. або на 42,8%.

Отже, фінансові показники діяльності ВАТ "Автоагрегатний завод" свідчать про покращення фінансового стану підприємства.

Виходячи з того, що фінансова стабільність підприємства досягається у випадку, коли зобов'язання гарантовано покриваються оборотними активами, ознакою стабільності є виконання наступної умови: значення коефіцієнта співвідношення оборотних і необоротних активів більше значення коефіцієнта фінансового ризику. У ВАТ "Автоагрегатний завод" ця умова виконується тільки у 2008 році.

Визначення типу фінансової стійкості підприємства проведено за даними табл. 2.

Визначення типу фінансової стійкості: для 2006 року: $(-7,4)/(-10,2)=0,7$;

для 2007 року: $(0,9)/(-4,9)=0,2$; для 2008 року: $(4,3)/(-3,7)=1,1$.

Фінансове стійким можна вважати таке підприємство, яке за рахунок власних оборотних коштів спроможне забезпечувати формування запасів, не допускає невиправданої кредиторської заборгованості, своєчасно розраховується зі своїми зобов'язаннями.

Аналізуючи дані таблиці бачимо, що ВАТ "Автоагрегатний завод" має кризовий фінансовий стан у 2006-2008 р. У 2008 р. цей показник становить 1,1, але протягом 2006-2008 рр. хоча фінансовий стан ВАТ "Автоагрегатний завод" і покращується, підприємству не вистачає власних оборотних коштів. Показник типу фінансової стійкості відповідно становить 0,7; 0,2 і 1,1.

Аналіз ліквідності балансу передбачає співставлення величин відповідних груп активів і пасивів. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються наступні вимоги одночасно: $A1 \geq П1$; $A2 \geq П2$; $A3 \geq П3$.

Дотримання нерівностей свідчить про платіжний надлишок коштів, а їх порушення – про нестачу платіжних засобів.

Отже, ліквідність балансу ВАТ "Автоагрегатний завод" не абсолютна, спостерігається нестача високоліквідних активів – грошових коштів та поточних фінансових інвестицій.

Слід звернути особливу увагу на той факт, що протягом 2006-2008 рр. на ВАТ "Автоагрегатний завод" були відсутні короткострокові зобов'язання, а довгострокові у сумі 0,5 тис. грн. з'явилися лише у 2008 р.

Це може означати, що якби у цей час вказані вище зобов'язання у підприємства з'явилися хоча б на рівні 3-10 тис. грн., ліквідності, як такої, взагалі не було б.

Підприємство знаходиться у кризовому фінансовому стані.

Таблиця 4.

Аналіз ліквідності ВАТ "Автоагрегатний завод", 2006-2008 рр.

Група	Види оборотних активів за рівнем ліквідності	Роки			Група	Види зобов'язань за строковістю	Роки			Надлишок (+) чи нестача (-) платіжних засобів (А-П)		
		2006	2007	2008			2005	2007	2008	2006	2007	2008
A1	Високоліквідні активи	0,7	1,8	3,3	П1	Найбільш строкові зобов'язання	14,5	12,6	8,3	-13,8	-10,8	-5,0
A2	Середньо ліквідні активи	3,1	9,0	6,8	П2	Короткострокові зобов'язання	0	0	0	+3,1	+9,0	+6,8
A3	Низько ліквідні активи	2,8	2,7	2,8	П3	Довгострокові зобов'язання	0	0	0,5	+2,8	+2,7	+2,3
Разом		6,6	13,5	12,9	Разом		14,5	12,6	8,8	-7,9	+0,9	+4,1

Платоспроможність означає наявність у підприємства фінансових можливостей для регулярного і своєчасного погашення своїх боргових зобов'язань. Аналіз платоспроможності проведено у табл. 5.

Таблиця 5. Аналіз платоспроможності ВАТ "Автоагрегатний завод", 2006-2008 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2008 р. від 2006 р., (+,-)
	2006	2007	2008	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,05	0,1	0,4	+0,35
Граничний коефіцієнт покриття	0,1	0,1	0,5	+0,4
Загальний коефіцієнт покриття	0,4	1,0	1,5	+0,9
Коефіцієнт загальної платоспромо-	19,8	22,7	34,0	+14,2

З дані таблиці 5 бачимо, що показники платоспроможності ВАТ «Автоагрегатний завод» з роками мають тенденцію до збільшення. Це свідчить про поліпшення фінансового стану підприємства. Отже, в 2006 році підприємство мало коефіцієнт абсолютної ліквідності 0,05, що менше нормативного, що свідчить про неможливість негайно погасити поточні зобов'язання високоліквідними оборотними активами, у 2008 році цей показник покращився і склав 0,4. Інші коефіцієнти за весь аналізований період менше нормативних.

Висновки.

Показники фінансово-господарської діяльності ВАТ «Автоагрегатний завод» носять різноплановий характер, але переважна більшість показників свідчать про покращення фінансового стану підприємства за 2006-2008 рр.

Протягом 2006-2008 рр. на ВАТ «Автоагрегатний завод» собівартість продукції зменшилася майже на половину – на 42,9%, що розглядається як позитивний рух показників витрат собівартості.

Протягом 2006-2008 рр. на ВАТ «Автоагрегатний завод» загальні витрати знизилися на 22,1 тис. грн. або на 23,1%, що має позитивний характер.

Витрати на збут зменшуються на 1,8 тис. грн. або на 21,7%. Досліджена інформація дає змогу робити висновки щодо резервів, які є у підприємства за рахунок доведення до планових розмірів витрат на збут продукції.

Протягом 2006-2008 рр. на ВАТ «Автоагрегатний завод» в статті «Інші витрати» показники знизилися на загальну суму 15,8 тис. грн., або на 31,3%.

Керівництву ВАТ «Автоагрегатний завод» можна запропонувати наступні пропозиції щодо зменшення витрат діяльності:

- ліквідація перевищення прямих матеріальних витрат на виготовлення продукції;
- ліквідація непродуктивних виплат заробітної плати основним виробничим робітникам (не враховуючи оплату простоїв не з їх вини);
- доведення до планових розмірів витрат на утримання й експлуатацію устаткування;
- ліквідація понадпланових і непродуктивних витрат у складі інших загальновиробничих витрат (включно з втратами від браку).

Література:

1. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств: Навчальний посібник // К.: Державний економічний університет. - 2007 р.
2. Білуха М.Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту. — К.: Вища школа, 2007.
3. Балабанов И.Т. «Основы финансового менеджмента». М.: «Финансы и статистика». 2007. – С. 256.

4. Бризгалін А. В. Принципи податкового права: теорія і практика // Законодавство й економіка. 2007. № 19-20.
5. Верига Ю., Подольська В. Аналіз фінансового стану підприємства. Методичні рекомендації // Полтава, ПКУ, 2007 р. – С. 180.
6. Горелкін В.Т. “Розрахунки на підприємствах” / Вісник податкової служби / - 2007 р. №29, с. 33-40.
7. Шишкин А.К., Мирюков В.Л., Дышкант И. Д. Учет, анализ, аудит на предприятии: Учебн. пособие. — М: Аудит, ЮНИТИ, 2007.